

Рецензия

От: професор **Георги Фотев Георгиев**, доктор на философските науки: Нов български университет.

Относно: научно-преподавателските постижения на доц. дпн Татяна Трифонова Томова, участник в **конкурс за професор** по: професионално направление 3.3 Политическа наука (Публични и социални политики), обявен в ДВ, бр. 54 от дата 29.06.2021

г., за нуждите на Философски факултет, катедра „Публична администрация“

Единственият участник в конкурса за професор по публични и социални политики е доцент доктор на политическите науки Татяна Трифонова Томова, преподавател в катедра „Публична администрация на Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ е уважаван учен и университетски преподавател в академичните среди на политическите науки у нас и не само у нас. Понастоящем доц. Томова на зам. декан на Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Участието в конкурса е законосъобразно и изискуемата документация е безупречна.

Татяна Томова е завършила Френска езикова гимназия в София и социология в СУ „Св. Климент Охридски“. Тя беше отличен студент и като неин преподавател предвиждах нейното много успешно развитие като академичен социолог. Работила е като социолог проучвател, била е ангажирана в разработване на методика на емпирични социологически и социални изследвания. Във времена на промени и формиране на научно призвание Татяна се ориентира към много важната проблемна област на социалната политика, специализира във Франция и стана доктор по политология и преподавател по социална политика в катедрата по политология при ФФ на СУ „Св. Климент Охридски“. В катедра „Публична администрация“ доц. Татяна Томова се утвърждава като много перспективен изследовател и високо ценен от колегите си и от студентите преподавател, отличаваща се с най-високата, мисля си, академична добродетел, каквато е интелектуалната честност. Кариерното развитие на Татяна Томова е представено изискуемо в приложените документите, то е впечатляващо и достъпно за всеки. От

внимателното вглеждане се оформя извода за навременно пледиране за отговорната университетска длъжност на професор в СУ „Св. Климент Охридски“. Бих казал, като имам предвид, че в течение на близо 17 години тя е на длъжност „доцент“ като имам предвид нейните постижения на които предстои да се спра, има забавяне за длъжността „професор“.

Доц. Татяна Томова е автор на 6 монографии и 29 научни студии и статии на български, английски и френски език, всички по темата на Конкурса за „професор“. В Конкурса доц. Томова участва с хабилитационния труд монографията: *Процесът на политиките: управление, основано на стесненията*. 2021. УИ "Св. Кл. Охридски", 2021, с. 208 и монографиите: 2008, *Изработване на политики, програми, проекти, Българско училище за политика*, с.167; публикувана книга на базата на дисертационен труд за присъждане на научната степен "доктор на политическите науки", 2021, *Българският път в социалната политика. История за прехода, който не свършва*, УИ "Св. Кл. Охридски", с.320. Включени са студията *Съвременният контекст на публичните политики: предизвикателства пред инструменталната рационалност*, 26 стр. и 8 статии и доклади, които също са по темата на Конкурса.

За разлика от формалните (математика, информатика и др.) и природните науки, в социалните науки като политическите науки, в т.ч. публичната администрация има особено важно значение жизнения опит и професионалния практически опит в съответната предметна област. В „Диалогична социология“ съм отделил специално внимание на комплекса от всекидневни знания, които наричам „народна социология“ по аналогия на „народна медицина“, например. Въпросният опит се натрупва по начин по който **наподобява** качествения метод в социологията и други социални науки, известен като „включено наблюдение“. Предрефлексивните и всекидневни знания са ценна предпоставка, но те могат да бъдат клопка при слаба или недостатъчна научна критическа рефлексия. Като съпоставям натрупания професионален опит на Татяна Томова и нейните трудове по публични и социални политики, в т.ч. подчертано теоретичните разработки откривам животворна връзка между научния дискурс и жизнения свят. Трудовете на доц. Томова съдържат жизнен порив и са увеличащи, макар че не се напуска строгата наука и не се плаща дан на публицистичното и есеистично съблазняване. Така се удържа аргументативното мислене и изводи.

Участничката в конкурса за професор има солидна учебна натовареност, представена в съответния служебен документ с количествено измерване по брой часове. Обема на учебна натовареност е институционално признание за компетентност и качество на индивидуалната преподавателска дейност. Данните са красноречиво доказателство за преподавателски опит, който е сигурна база като старт на високата университетска длъжност на професор. Това е още един силен аргумент за заслужено кариерно издигане. „Длъжност“ е легално определение и е неуместно то да се коментира тук, но в смисъла на високата университетска традиция си заслужава да обърна внимание на званието, което се отнася всъщност до най-големия и важен преход в науката и висшата образователна дейност, ако мога по такъв начин вежливото понятие преподаване, което в съгласие с Лиотар, би трябвало вече да остане в миналото. Доцентът е систематизатор и интерпретатор на установени знания. Определението подлежи на допълване. Професорът има свои профил в дадената наука, оригинални приноси в дадената наука, автор е на конкурентна теория и т.н. Как стоят нещата у нас и не само у нас е друга тема, която за съжаление не се разисква. Въпросът ще поставя отново при оценката ми на научните приноси на участничката в конкурса.

Справката под формата на таблица с данни за постиженията и брой точки по показатели е

коректна и е положителен аргумент.

Доц. дпн Татяна Томова представя Резюмета на научните си публикации (монографии, студии и статии) с които участва в конкурса за професор по публични и социални политики. Резюметата са изготвени изискано, отговарят на най-добрите стандарти и представят във вярна светлина съответните трудове. Резюметата са изискване на научния законодател, но според моето разбиране (тълкуване) те не отменят необходимостта официалният рецензент да си спестява усилията да вникне подобаващо в самите трудове, за да направи обоснована оценка на научното дело. Посочените ключови думи са въпрос за подборка от авторът на трудовете, която е непълна и вероятно тук има съобразяване с някакви формални критерии, които са работещи във формални науки като информатиката, но не и в науки като публичната администрация. Изтъквам това не за друго, а като акцент върху акуратността на участничката в конкурса за професор. Бих препоръчал на кандидатката за професор в бъдеще да отдели специално внимание върху публичните политики в областта на образованието и ако евентуално има такава мотивация да тръгне от съвременния модел на наука, от който се

извеждат универсални критерии и стандарти за научност.

Доц. Татяна Томова е ръководител на Магистърска програма „Публичен мениджмънт и политики“ (специалност Публична администрация) има успешни два мандата ръководител на катедра Публична администрация, трети мандат – член на Факултетен съвет на Философски факултет. Тя е зам. декан на Философски факултет. Към нейната организаторска дейност се добавя ангажимента на член на Редакционна колегия на списание „Политически изследвания“ и на списание „Публични политики.bg“. Доц. Томова е член на Българска Асоциация по политически науки. Изброените позиции характеризират участничката в конкурса за професор като ценена университетска личност, която допринася за доброто функциониране на университетските институции и за специализираната научна общност.

Дефинираните научни приноси в **Самооценката** на доц. дпн Татяна Томова се съдържат действително в рецензираните трудове. За всеки отделен принос е посочено точното му място, което прави идентификацията му бързо и лесно. Този факт е един от моментите, които удостоверяват безупречния научен етос на Т. Томова.

Подобно на термина история и публичната администрация е двузначен термин. Терминът означава, както предметната област, част на социалната реалност, така и науката за реалната публична администрация. Тази интердисциплинарна наука, която в моята теория на дисциплинарните научни знания е по-скоро мултидисциплинарна, има генеалогия, която все още не е достатъчно разработена. Публичната администрация се институционализира познавателно и социално сравнително късно. Познавателното

институционализиране е процес на разработка на концептуалния инструментариум и установяване на легитимен понятиен арсенал. В такъв контекст доц. Татяна Томова има значим научен принос в разработката на основни понятия, отнасящи се до полето на публичните политики. Таквава понятия са: политики, стейкхолдъри, общности и мрежи на политики, процес на политики, резултати и оценки на политики. Що се отнася до стейкхолдъри смятам, че това е по-скоро концептуален персонаж и препоръчвам на Томова в бъдеще да преосмисли в такъв смисъл този познавателен инструмент. Изтъкнатите основни понятия се нуждаят от конкретизиране на разработването, което е наистина осъществено в съответните трудове, но не е конкретизирано в Самооценката на научните приноси. Вероятно причината е било опасението от неприемливо разгъване на Самооценката, но това би могло да се направи с типично решение-образец и добавяне на „ и т.н.“, което се среща у Алфред Шютц.

Значим научен принос е обоснованата теза в един от основните трудове (Процесът на политиките...“ относно функционалната взаимовръзка между политиките и децентрализацията във вземането на решения и качествените промени на демокрацията. Настъпват промени в демократичната държава и се очертават ролите на стейкхолдърите, които предпочитам да се третират като концептуални персонажи от теоретична гледна точка. Необходимо е допълнително проясняване на израза, че политиките като социален факт и изследователски инструмент как очертават прехода от „държавата“ към „говърнънса“. Има моменти, които не са самоочевидни, както вероятно стоят нещата в теоретичното съзнание на авторката на труда.

Друга основна теза, формулирана и обоснована в цитираното съчинение, се отнася до значението на променящите се функциониращи политики, т.е. промени в предмета, характерно за социалните науки изобщо) за развитието на науката за администрацията. За съжаление тук не е възможно и уместно да се спирам по-обстойно на тази тема, която съм разработил в една студия под печат. Една референция към Вебер може да бъде предизвикателство за плодотворен дебат. И тук е мястото да се подчертае ценността на една научна теза като предизвикателство за научен дебат.

Обоснованата концептуална схема или координатна система за процесуалната перспектива на изследване на публичните и респективно социалните политики е научен принос на доц. Томова с висока стойност. Това е един вид парадигмален поврат. Емблематичен пример във философията е Уайтхед, а в социологията Норберт Елиас. Горещо препоръчам Томова да продължи в бъдещата си изследователска дейност търсенията си в процесуалната перспектива. Вътрешната връзка между структура и процес смятам за неизчерпаем проблем.

В трудовете на доц. дпн Татяна Томова има и други значими научни приноси. Но тези на които се спирам са напълно достатъчно да формулирам своя недвусмислен извод. Не бих пропуснал обаче да отбележа, че трудовете на участничката в конкурса за професор са влиятелни в научната и преподавателска общност, което се удостоверява от цитиранията. Доц. доктор на политическите науки Татяна Томова е ярка фигура на университетски преподавател в колегията на политическите науки и специално на публична администрация. Всички, които познават нейните трудове, нейния живот и дейност в университета, нейни колеги и студенти и интересуващите се от постиженията на университетската наука изпитват респект към делото и прекрасната личност на Татяна Томова.

Изложените аргументи ми дават достатъчни основание да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват единодушно с Да за присъждане на академичната длъжност професор по публични и социални политики на доцент доктор на политическите науки Татяна Трифонова Томова, преподавател в катедра „Публична администрация на Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Това заслужено признание ще бъде приветствано от студентите и преподавателите по публична администрация не само в СУ “Св. Климент Охридски”, но от цялата общност на политическите науки у нас и всички заинтересувани от сферата на публичната администрация.

Октомври 2021 г.
София

проф. Георги Фотев, д.н.